

Tiny house

Babs Gons

Ik had 'm zelf uitgekozen, het tiny house in het bos, voor een minivakantie. Met het idee om uit te rusten en het achterliggende jaar te overdenken, vieren en verwerken. De voorpret was groot geweest, maar al snel leek het huisje toch iets te tiny voor alle ledematen, bagage en belevissen die we meebrachten. Als we op de bank zaten, staken onze knieën uit het raam, als we een maaltijd bereidden, hing ons hoofd in de lattenbodem. Elke keer dat we de waterkoker aanzetten, loeide het brandalarm, want dat zat pal boven het kleine aanrecht.

Op de foto's had het er romantisch en ruim uitgezien, vooral de zolder met in het midden een bed, met daarboven een raam waardoor je hand in hand liggend naar de sterrenhemel kon kijken. Dat het piepklein was en je er niet rechtop kon zitten, dat je eerst je lichaam boven aan het houten trapje vooruit moest gooien en dan op blote knieën weer moest leren kruipen, wat we sinds de crèche niet meer hadden gedaan, stond niet in de advertentie. Toch had het wel wat. We vermeden het woord claustrofobisch, noemden het knus, deden alsof we in een kajuit lagen en als we onze nekken in een aparte hoek legden, konden we door het dakraam de grijze lucht en kale boomtoppen zien.

Opgevouwen en ingeklapt probeerde ik de meest indrukwekkende momenten van het afgelopen jaar de revue te laten passeren, het was veel en vol geweest. Er was mijn debuutbundel geweest, talloze optredens op televisie en in vele kerken. Er waren vele podcasts geweest, gedichten voor kranten en musea, mijn gastschrijverschap op de universiteit en zo nog meer.

Het was ook een jaar met veel 'zoudens' geweest. Ik zou bij je komen eten, we zouden koffie drinken. We zouden elkaar zien in de foyer van het theater, jij zou vakantie, we zouden dansen, we zouden samen, we zouden vaker en meer en uiteindelijk weer. Ook had de familie heel wat te verduren gehad, maar iedereen was nog in leven en de opluchting was groot.

Dat hele jaar plus onze lichamen was veel voor het tiny huisje. Overal lag wel iets, tussen de boodschappen, in de koelkast, onder de bank,

We vermeden het woord claustrofobisch, noemden het knus, deden alsof we in een kajuit lagen

een collectie van ellebogen, hoogtepunten, kleedingstukken en weet-je-nog's. Als we in de ochtend uit ons baarmoederachtig slaapvertrek kropen, passeerden we een bord waarop 'less is more' was geschreven. Maar eenmaal op de hei wisten we wel beter. De weidsheid van het landschap deed ons niet langer te veel voelen maar vooral heel klein. More is soms less, weten we nu. En ook, zoals zo vaak in het leven, dat de dingen zich iets mooier laten voorstellen dan ze werkelijk zijn. Of iets groter.
b.gons@parool.nl

Expositie Expressieve portretten van ongedocumenteerden

'Ze moeten worden gezien'

Sinds 2013 werkt Dominique Himmelsbach de Vries aan Een papieren monument voor de papierlozen. Zijn portretten van ongedocumenteerde vluchtelingen werden eerst gewildplakt, later waren ze ook in musea te zien, en nu maakt hij een limited edition.

Jan Pieter Ekker KUNST

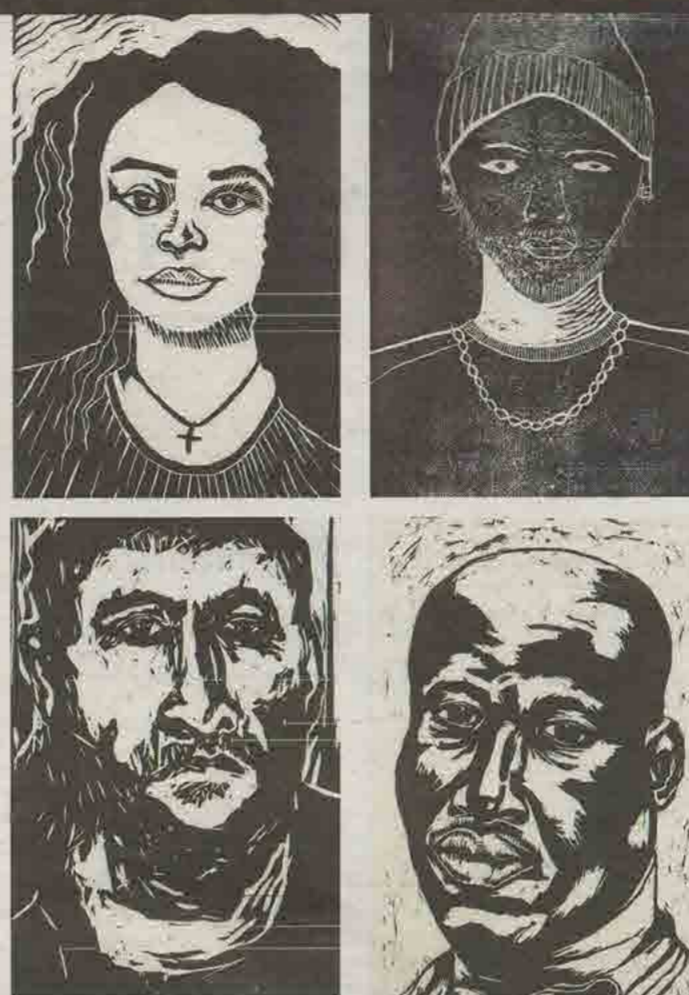
Sinds de opening van de tentoonstelling *Vrijdenkers: van Spinoza tot nu*, begin september, is Dominique Himmelsbach de Vries (38) in een krappe zolderkamer van het Amsterdam Museum prints aan het afdrucken. Overal hangen, staan en liggen prints; in een hoek staat de handdrukpers die hij op Marktplaats kocht. Bij een nis hangen zestig 'verse' prints te drogen aan draden. "Bezoekers die de tentoonstelling binnenkomen, kunnen ze zien hangen," legt Himmelsbach de Vries uit. "Maar vanwege corona nu dus even niet, helaas."

De deuren van het Amsterdam Museum zijn sinds 19 december opnieuw gesloten, maar Himmelsbach de Vries werkt gewoon door. Hij moet voordat de Vrijdenkersexpositie eind februari sluit 3600 prints hebben gedrukt. "Dat is 1000 vierkante meter print," verzucht hij, terwijl hij aan het grote wiel van de pers draait.

We Are Here

Himmelsbach de Vries ging naar de kunstacademie in Kampen en studeerde daarna 'social design' op de No Academy in Amsterdam. In 2013 begon hij aan het project *A Paper Monument for the Paperless*. Ofwel: Een papieren monument voor de papierlozen.

"We Are Here was destijds net neergestreken in de Vluchtkerk in Amsterdam-West. Ik ben workshops houtsnijden gaan geven, zodat de mensen daar wat te doen hadden. Het mooie van het medium is dat het in een lange sociale traditie staat, van de Duitse grafisch kunstena-

→ De portretten van Dominique Himmelsbach de Vries moeten nieuwsgierig maken naar het verhaal van de geportretteerde.

Mijn papieren monument schenkt juist warmte en tijd aan het portret. Een kunstenaarshand, een houtskoolschets en zwaar gutswerk tegenover kille bureaucratische procedures."

Pas in 2016 is Himmelsbach de Vries begonnen met het printen van de zestig portretten. Nederland was destijds voorzitter van de Europese Unie, het Marineterrein bood een half jaar onderdak aan EU-ambtenaren en ministers. De muur om het terrein was gereserveerd voor kunstprojecten; Himmelsbach de Vries was een van de kunstenaars die waren uitgenodigd hun licht te laten schijnen op Europa.

"Ik had de vluchtelingen beloofd iets te doen met hun portretten, maar het was er nog niet van gekomen, dus ik voelde me schuldig. Dit was de perfecte gelegenheid. Ik heb de portretten afgedrukt en ze op de muur langs het Marineterrein geplakt om de ambtenaren te confronteren met hun beleid, maar na drie maanden kwamen we erachter dat die ambtenaren niet langs die muur liepen, maar met bootjes aankwamen. En toch was het een mooi begin om het werk fysiek zichtbaar te maken."

Himmelsbach de Vries liet een krant drukken met 32 van de 60 portretten en begon ook met wildplakken.

"Dat vind ik sterk: dat je iets ziet en denkt: wat is het? Wie maakt dat? Wie spendeert zoveel tijd en moeite? Ik houd ervan om via een hoog 'what the fuck'-gehalte een 'aha-erlebnis' te provoceren."

Zijn portrettenposters werden de afgelopen jaren door een steeds grotere groep wildplakkers verspreid in binnen- en buitenland, van Thessaloniki tot Krakau en van Boston tot Berlijn. Himmelsbach de Vries exposeerde ze ook steeds vaker in musea, onder meer in Schiedam, Sittard, Heerlen, en nu dus in het Amsterdam Museum.

Twee edities

Juist toen ze op zoveel plekken hingen, ervoer Himmelsbach de Vries de tijdelijkheid van zijn project. Hij besloot *A Paper Monument* uit zijn vluchtige, activistische straatcontext te laten vrijzelen met een duurzame limited edition om dit verhaal nu op 'officiële wijze' in ons publieke geheugen op te nemen.

Die limited edition zijn er eigenlijk twee: Himmelsbach de Vries drukt de 60 portretten 25 keer af op stevig Hahnemühlepapier en 25 keer op dunner papier. Beide edities zijn - voor respectievelijk 7500 euro en 6000 euro in de voorverkoop - verkrijgbaar voor musea, archieven en andere collecties van cultureel erfgoed in binnen- en buitenland. "Een prikkie voor een museum," aldus de kunstenaar.

Hoe goed hij het geld ook kan gebruiken, niet iedereen kan zomaar een editie kopen. "Ik vind het belangrijk om te weten waar de portretten naartoe gaan, en wat de redenen zijn om tot aankoop over te gaan." Dat zal de koper dus moeten toelichten.

Het eerste exemplaar is al verkocht, aan het Stadsarchief Amsterdam; met de rest moet hij nog de boer op. "Ik ben op zoek naar verzamelaars met lef én een hart voor de wereld. Ik weet niet hoeveel er daarvan zijn, maar ze zijn er zeker. Dat is nodig ook." Het geld is bedoeld om dit project met terugwerkende kracht te financieren en ook toekomstige, ongesubsidieerde sociale kunstprojecten mogelijk te maken.

Vrijdenkers: van Spinoza tot nu, t/m 27/2 in het Amsterdam Museum (vanwege corona zeker tot 14/1 gesloten). Het werk van Himmelsbach de Vries is nu ook te zien bij galerie Kunst kan..., Tweede Tuindwarsstraat 4.

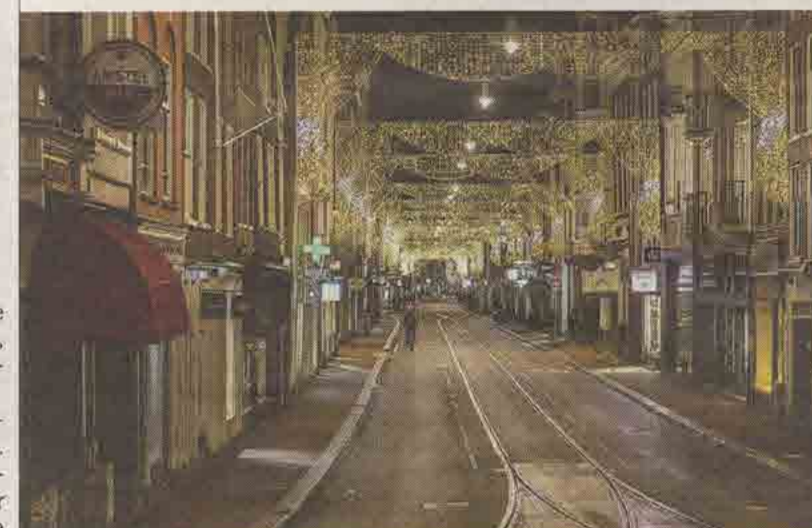
→ Dominique Himmelsbach de Vries drukt zijn posters in een krappe zolderkamer van het Amsterdam Museum. FOTO NIKOLAI VAN NUNEN

'Ik had de vluchtelingen beloofd iets te doen met hun portretten, maar het was er nog niet van gekomen, dus ik voelde me schuldig'

Dominique Himmelsbach de Vries, 'sociaal kunstenaar'

Stadsdichter

Het jaar voorbij

Voor even was er hoop dat we aan de zwaartekracht van een stilstaand jaar zouden ontkomen. 2020 zo snel mogelijk vergeten was de opdracht, het zou beter worden, mooier en samen.

Dat de anderhalve meter weer plaats zou maken voor culturele belevingen tot in de late uurtjes. 'Nog even knokken en dan zal er een sterk herstel volgen.'

maar de belofte van een verslagen virus begon steeds meer op een fata morgana te lijken, telkens vervliegt het droombeeld, om later weer op te duiken.

We zijn misschien wel meer dan ooit onszelf tegengekomen, wat we willen, wat we belangrijk vinden. Er is een hoop gebeurd, maar vooral veel niet.

Toch lijken ook alle tegenslagen te winnen hebben we een manier gevonden om te blijven bestaan zonder in de gekte te verdwijnen.

Ik vraag me af, als het straks weer allemaal mag, of we elkaar terugvinden in de stad, na een jaar van hard tegen hard.

Dit is het laatste gedicht van Gershwin Bonevacia als stadsdichter van Amsterdam. Op 22 januari wordt in *Het Parool* bekendgemaakt wie hem opvolgt.

Nooit is er verlossing van Oh Mama Mia

Stefan Raatgever AMSTERDAM

Na een kortstondige machtsgreep van Danny Vera is Queen terug op haar troon in de Top 2000, voor de 18de keer. Met voor de haters zeer zorgwekkend nieuws: *Bohemian Rhapsody* eindigde ook bij de jongste stemmers, tot 15 jaar, bovenaan. We zitten nog lang vast aan een langgerekt 'Oh Mama Mia, let me goooo!' boven de oliebollen.

Wat maakt ons zo weerloos tegen Freddie Mercury's minirockopera? Radio 2, blijkbaar zelf ook verbaasd, liet er in 2014 al wetenschappelijk onderzoek naar doen. En wat bleek? We kunnen er simpelweg niets aan doen. De verklaring van onze zwaktekluis is een ingeuzene cocktail van neuro- en klinisch psychologische processen. Een klein kwabje in onze hersenen, de insula, is gevoelig voor muziek en ritme, maar is ook de plek waar fantasie en afdwalende gedachten hun oorsprong vinden.

Een lied met de openingsregel *Is this the real life? Is this just fantasy?* zorgt voor een prettige prikkel in ons brein. En dan slaat onze hartslag ook nog op hol van de plotse overgang in de song. Gevolg: je krijgt meer energie en voelt je vrolijker. Nog een andere factor: in tegenstelling tot naaste concurrent *Roller Coaster* van Danny Vera is *Bohemian Rhapsody* nauwelijks

Bohemian Rhapsody zal nog vele jaren boven aan de Top 2000 staan

op de radio te horen. De reden is eenvoudig: met bijna 6 minuten is het te lang voor de radioformats. Dat geeft *Bohemian Rhapsody* iets exclusiefs. Veel stemmers horen het lied maar één keer per jaar. En dat is in de laatste minuten voor het knallen van de champagnekurken. Zo plant de traditie zich onweerstaanbaar voort.